Najvyšší súd
Slovenskej republiky

4 Sž 6/2006

Rada pre vysielanie a retransmisiu
Kolárska 6, P.O.Box 155,
810 00 Bratislava 1
19 -03- 2007
Podacie číslo: 1360 | Číslo spisu:
Prílohy/listy: | Vybavuje: PK

Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť
dňa 19. 03. 2007
Najvyšší súd Slovenskej republiky
dňa 18. MÁJ 2007

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členov senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Aleny Poláčkovej, v právnej veci navrhovateľa **Markíza – Slovakia, spol. s r.o.**, so sídlom Blatné, Bratislavská ul. č. 334/18, práv. zast. Mgr. Zuzanou Zlámalovou, advokátkou so sídlom Trnavská ul. č. 11, Bratislava, proti odporcovi **Rada pre vysielanie a retransmisiu,** Námestie SNP č. 12, Bratislava o odvolaní navrhovateľa proti rozhodnutiu odporcu číslo RP/262/2005 zo dňa 7.11.2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie odporcu č. RP/262/2005 zo dňa 7. 11. 2005 v časti uloženia pokuty vo výške 1 500 000 Sk za porušenie povinnosti ustanovenej v § 20 ods. 3 zák. č. 308/2000 Z. z. **m e n í** tak, že navrhovateľovi ukladá pokutu 500 000 Sk.

Vo zvyšnej časti rozhodnutie **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozhodnutím odporca okrem iného vyslovil, že navrhovateľ opakovane:

1. porušil povinnosť ustanovenú v § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení účinnom do 31.3.2006 (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii") tým, že dňa 8. 10. 2005 o cca 19.45 hod. odvysielal program „Big Brother – Súboj", ktorý by mohol ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav, za čo mu podľa ustanovenia § 64 ods. 1 písm. d) uložil sankciu – pokutu určenú podľa § 67 ods. 3 písm. h) vo výške 1 500 000 Sk;
2. porušil povinnosť ustanovenú v § 20 ods. 5 zákona o vysielaní a retransmisii tým, že dňa 8.10.2005 cca o 19.45 hod. odvysielal program „Big Brother –

Súboj", pri ktorom neuplatnil Jednotný systém označovania programov v súlade s podmienkami, ktoré podľa ustanovenia § 20 ods. 6 zákona o vysielaní a retransmisii určil odporca, za čo mu podľa ustanovenia § 64 ods. 1 písm. d) uložil sankciu - pokutu určenú podľa § 67 ods. 3 písm. d) vo výške 100 000 Sk;

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ zaradením daného programu do vysielania pred 22. hodinou a označením ako programu nevhodného pre maloletých do 15 rokov, jednak nesprávne uplatnil Jednotný systém označovania programov z hľadiska vekovej vhodnosti (ďalej len „JSO") a taktiež mohol ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav. Ako sa uvádza v odôvodnení rozhodnutia, reality show „Big Brother" je „kontajnerovým" tzv. „real-life soap" formátom, ktorého princípom je sledovanie skupiny súžitia ľudí v uzavretom priestore. Účastníci reality show nepredstavujú reprezentačnú vzorku mladej populácie, nejde o bežných ľudí z ulice. Naopak, predstavujú len jeden okraj sociologického spektra, v mnohých smeroch ide o podobné typy. Často ide o extrovertov či exhibicionistov, v niektorých prípadoch aj s pochybnou minulosťou. Výber takýchto „zaujímavých" ľudí tvorcami programov je zámerný. Účastníci vedia, že sú sledovaní kamerami, súhlasia s pravidlami a s tým, že budú „špehovaní".

Takisto prostredie reality show je neštandardné, neprirodzené. Uzavretý objekt je sledovaný kamerami. Navyše tu existujú rôzne prekážky, či zákazy, obmedzený prístup k informáciám, žiadne knihy, či iné tlačené slovo, žiadne elektronické médiá. Takéto prostredie je samozrejme stresujúce, keďže nedostatok informácií a uzatvorený kolektív vytvárajú živnú pôdu pre vznik „ponorkovej choroby". Napriek úlohám je často prítomná záhaľčivosť, spánok. Neviazaná zábava je typická skôr pre večerné hodiny, kedy sa súťažiaci zabávajú aj vďaka alkoholu, ktorého majú k dispozícii dostatok, a vďaka ktorému odhadzujú zábrany a ostych. Vtedy je samozrejme väčšia šanca, že niečo „zaujímavé" vyvedú. Výskumy potvrdzujú, že skupina maloletých divákov sleduje programy formátu reality show. Tieto formáty určené najmä mladším ľuďom balansujúce na hrane tabuizovaného a zakázaného prirodzene túto skupinu divákov priťahujú.

Je nepochybné, že takého formáty „vychovávajú" a usmerňujú názory a formujú postoje detí a mládeže. Napriek tomu, že dospelý divák má odstup a neberie túto naoktrojovanú realitu úplne vážne, resp. vie o tom, že ide o riadenú, „manipulovanú" realitu, dieťa resp. adolescent tento odstup nemá. Maloletý divák má väčšiu náchylnosť považovať zobrazované za realitu, nadobúda pocit, že skutočný svet dospelých funguje práve tak, ako je to prezentované v reality show. Neraz nie je v schopnostiach maloletého pochopiť obsah niektorých scén a v tomto prípade najmä prezentáciu jednotlivých foriem správania sa aktérov programu v ktorých badať exhibicionistické prvky. Práve toto nepochopenie samotnej podstaty je spôsobilé vyvolať nebezpečenstvo, že maloletí si osvoja určitý model správania bez roho, aby porozumeli a vnímali nevhodnosť tohto ich následného osvojeného konania.

Ako vyplýva z prepisu, program okrem iného obsahoval scénu, kde bol prezentovaný pohlavný styk, aj keď nebolo jasné či išlo len o predstieraný alebo skutočný. Taktiež obsahoval scény („žúr v dome veľkého brata"), v ktorých

bolo sexuálne správanie prezentované ako forma zábavy určená výhradne dospelým a v ktorých boli zobrazené obscénne gestá. Sexualita je jedným z ústredných motívov „kontajnerových" reality show. V uzavretých „kontajneroch" možno hovoriť o vynútenej sexuálnej abstinencii, ktorá v kombinácii so súťažiacimi extrovertnej a exhibicionistickej povahy môže prinášať neštandardné sexuálne správanie. Tvorcovia to samozrejme vedia a tento moment aj patrične využívajú. Takéto neprirodzené prejavy sexuálneho správania (striptíz, obnažovanie sa na verejnosti, masochizmus, skupinový sex atď.) sú v bežnom živote považované za predsa len nie celkom prirodzenú súčasť ľudskej intímnej sexuality. Sexuálne správanie súťažiacich vplýva na vývoj sexuality maloletého diváka, provokuje záujem o sexuálne vzťahy a tento fakt môže mať za následok predčasné prebudenie sexuálnych pudov u maloletých. Riziko je aj v tom, že sex v reality show sa prezentuje ako skutočný reálny sex, pričom môže ísť len o sex predstieraný (sex pod perinou). Vplyv na maloletého diváka je však rovnaký. Z týchto dôvodov je treba považovať aj zobrazovanie nenásilných erotických scén (s odhaľovaním pohlavných orgánov či bez) ako principiálne nevhodné a škodlivé pre zdravý a prirodzený psychosexuálny vývoj maloletých.

Predmetný program obsahoval tiež vulgarizmy. Jazyková úroveň súťažiacich v takýchto show je všeobecne nízka. Mnohí hovoria dialektom, používajú úsečné, často gramaticky nesprávne vety plné „slovnej vaty", citosloviec a vulgarizmov. Takisto ich slovná zásoba je obmedzená. Pre maloletých je omnoho zložitejšie používať spisovný jazyk, ako „jazyk ulice". Vytvára sa takto dojem, že ide o normálny jazyk dospelých, že používanie vulgarizmov je prirodzené.

Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a domáhal sa zrušenia uvedeného rozhodnutia v napadnutej časti a vrátenia veci odporcovi na nové konanie. Podľa jeho názoru odvysielaný program neobsahoval obscénnosti, vulgárny jazyk a sexuálne správanie určené výhradne dospelým. Zábery použité v programe boli z hľadiska slovnej aj vizuálnej stránky prípustné aj pre vyznačenú skupinu maloletých divákov. V programe sa neobjavili žiadne nevhodné zábery na ľudské telo a ak sa objavili slová, ktoré sa zaraďujú medzi vulgarizmy, tak boli vysielateľom „vypípané" a tým aj pre maloletých nepočuteľné. Sledovaním programu sa nijakým spôsobom nemohla ohroziť hodnotová orientácia maloletých divákov vrátane ich morálky a etických hodnôt, nakoľko maloletí sa môžu stretnúť s prezentáciou sexuality v rozsahu prezentovanom v predmetnom programe v akomkoľvek médiu a to kedykoľvek v čase do 22.00 hod. Vysielanie a sledovanie vzťahov medzi súťažiacimi v dome navrhovateľ nepovažuje za niečo čo sa vymyká realite a bežnému každodennému životu a preto nič nebránilo tomu, aby bol príspevok odvysielaný cca o 19.45 hod. Z tých istých dôvodov preto považoval navrhovateľ za dostatočné jeho označenie piktogramom „nevhodný pre maloletých do 15 rokov".

Odporca vo svojom vyjadrení zo dňa 10.3.2006 navrhol napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť. Zopakoval tvrdenia uvedené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia týkajúce sa nevhodnosti programu pre maloletých a dodal, že predmetné scény, ktoré zobrazovali súťažiacich pri zábave vo vírivke a v posteli a taktiež pri imitácii masochistického sexuálneho správania sú podľa jeho názoru určené výhradne dospelým a ich prezentácia maloletým môže vyvolať následky uvedené v § 20 ods. 3 zák. o vysielaní a retransmisii. V predmetnom programe

sa vyskytovali scény, ktorých obsah JSO kategorizuje ako nevhodný a neprístupný pre maloletých a preto pokiaľ bol odvysielaný v čase od 6.00 do 22.00 hod. bol spôsobilý vyvolať následok požadovaný na naplnenie skutkovej podstaty ust. § 20 ods. 3. Taktiež dodal, že nesprávne uplatňovanie JSO nie je možné považovať za splnenie povinnosti ustanovenej v § 20 ods. 5 cit. zákona

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd vecne príslušný podľa § 246 ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 64 ods. 5 zákona č. 308/2000 Z. z., preskúmal napadnuté rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo z dôvodov uvedených v odvolaní a dospel k záveru, že podanému odvolaniu je možné čiastočne vyhovieť z nasledovných dôvodov:

Z obsahu spisu a vyjadrení účastníkov konania vyplýva, že navrhovateľ odvysielal dňa 8.10.2005 o cca 19.45 hod. tzv. reality show „Big Brother – Súboj". Program bol zostrihaný a pozostával z viacerých častí, v ktorých sa objavilo niekoľkokrát obscénne správanie účastníkov, ktorí podgurážení alkoholom provokatívne tancovali, oblečení len v spodnej bielizni resp. polonahí, náruživo sa bozkávali, niekoľkokrát napodobňovali súlož aj vo vírivke, po ktorej nasledovala prezentácia sexu pod perinou. V komunikácii zazneli aj nasledovné vyjadrenia: "... Boris:"... *Môžu si to obsrať tvoji kolegovia.* ... Boris Petrovi; *„Nie si chlap, si obyčajná sračka"*. Huďo sediaci za stolom: *„Ja som včera, nepi ..."* (vypípané) *„... Do pi..."* (vypípané), povedal jeden z mužov. Ďalší súťažiaci; *„Ako malé posraté decko tu do pi* ... (vypípané) *plačeš kvôli tomu* ..." Muž spoza mreže sa oborí na Petra: *„Do pi... (*vypípané ďalšie hlásky*) postav sa a poď tam!"* Jeden z mužov: *„Kamarát je kamarát a kvôli takejto kokotine ..."* (snaha o vypípanie) slovo však odznelo celkom zreteľne. Peter v komunikácii pokračoval aj takto: *„... že ja som sa na vás vysral". „Do riti, stále som niečo robil, aby nebolo vidieť, že sa mi trasie ruka ..."* Na podrobný prepis celého odvysielaného príspevku odkazuje najvyšší súd na preskúmavané rozhodnutie odporcu str. 3 – 5.

Takto odvysielaný program bol označený piktogramom „nevhodný pre maloletých do 15 rokov".

Pokiaľ odporca vo svojom rozhodnutí uviedol skutkové zistenia o obsahu monitorovaného vysielania, tieto nie sú medzi účastníkmi sporné. V tejto časti rozhodnutia zostalo sporné posúdenie jednotlivých scén, ktoré na rozdiel od navrhovateľa odporca posúdil ako schopné ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav a ako také nemali byť odvysielané v čase od 6.00 do 22.00 hod.

Odporca tiež dospel k záveru, že označenie programu nebolo správne, nakoľko program obsahoval sexuálne správanie prezentované ako forma zábavy určená výhradne dospelým, vulgárny jazyk a obscénne gestá a preto mal byť podľa čl. VII ods. 1 JSO platných do 1.11.2005 označený piktogramom „nevhodný pre maloletých".

Podľa § 20 ods. 3 zák. 308/2000 Z. z. programy alebo iné zložky programovej služby, ktoré by mohli ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav, sa nesmú vysielať v čase od 6.00 h do 22.00 h.

Podľa ods. 5 na základe klasifikácie programov podľa vekovej vhodnosti je vysielateľ televíznej programovej služby povinný zaviesť a uplatňovať jednotný systém označovania programov adresovaný rodičom a vychovávateľom maloletých, informujúci o vhodnosti programov pre vekové skupiny maloletých do 7, 12, 15 a 18 rokov.

V zmysle svojej ustálenej judikatúry Najvyšší súd SR ako súd odvolací preskúmaval, či rozhodnutie odporcu nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, či jeho závery zodpovedajú zásadám logického myslenia a či podklady pre takýto úsudok boli zistené úplne a riadnym procesným postupom (rozhodnutie *R č. 52/2003*).

Po preskúmaní spisového materiálu sa odvolací súd stotožnil s názorom odporcu, že program tak ako bol odvysielaný patril medzi programy, ktoré môžu ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav. V tomto ohľade nie je rozhodujúca tá skutočnosť, že s podobnou prezentáciou sexuality sa podľa tvrdenia navrhovateľa maloletí môžu stretnúť v akomkoľvek médiu a to kedykoľvek v čase do 22. hodiny. Predmetom súdneho prieskumu je vždy konkrétne rozhodnutie správneho orgánu prijaté v určitých súvislostiach a za účelom posúdenia konkrétneho skutkového stavu. Odporca vychádzal z podrobného monitoringu, pri ktorom mal k dispozícii presný prepis odvysielaného programu a jeho závery zodpovedajú zásadám logického myslenia. Preto podľa názoru odvolacieho súdu na samotné uloženie sankcie za porušenie § 20 od. 3 zák. o vysielaní a retransmisii sú splnené zákonom stanovené podmienky.

Avšak, pokiaľ ide o výšku uloženej sankcie, podľa § 67 ods. 3 písm. h) zákona o vysielaní a retransmisii v znení účinnom v relevantnom čase, Rada uloží pokutu vysielateľovi televíznej programovej služby od 20 000 Sk do 2 000 000 Sk ak vysiela programy a iné zložky programovej služby, ktoré by mohli ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie alebo emocionálny stav v čase od 6.00 h do 22.00 h (§ 20 ods. 3). V predmetnom prípade bola navrhovateľovi uložená pokuta vo výške 1 500 000 Sk to znamená vo výške troch štvrtín zákonného rozpätia. Pokiaľ navrhovateľ namieta že napadnuté rozhodnutie v časti výšky uloženej pokuty nebolo odôvodnené a je preto nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, súd dospel k záveru, že táto námietka je čiastočne dôvodná napriek tomu, že odporca neprekročil najvyššiu sadzbu sankcie.

Podľa § 64 ods. 3 posledná veta zák. o vysielaní a retransmisii pokutu Rada určí podľa závažnosti veci, spôsobu, trvania a následkov porušenia povinnosti, miery zavinenia a s prihliadnutím na rozsah a dosah vysielania a retransmisie a získané bezdôvodné obohatenie. Povinnosť odôvodnenia uloženia sankcie v správnom konaní vyplýva aj s čl. 6 odporúčania Výboru ministrov rady Európy č. R(91)1 o administratívnom trestaní, zo dňa 13. februára 1991, ktorý zároveň pripúšťa absenciu dôvodov pri správnych deliktoch menšej závažnosti.

V danom prípade je zrejmé, že uloženie sankcie vo výške troch štvrtín najvyššej sadzby, ktoré navyše predstavuje 30 násobok pokuty, ktorá bola navrhovateľovi za opakované porušenie tej istej povinnosti uložená ostatným rozhodnutím, bez akéhokoľvek odôvodnenia, je zásahom do práv navrhovateľa,

nakoľko tento má právo poznať, akými úvahami sa správny orgán riadil pri stanovení miery závažnosti správneho deliktu a aké skutočnosti považoval za rozhodujúce pre určenie konkrétnej výšky sankcie.

Preto pokiaľ ide o uloženie pokuty za porušenie § 20 ods. 3 zák. vo výške 1 500 000 Sk Najvyšší súd Slovenskej republiky zvážil výšku uloženej pokuty s poukazom na ust. § 250i ods. 2 a dospel k záveru, že pri tak vysokej pokute je absencia uvedenia dôvodov neprípustná. Na druhej strane ukladanie sankcií má význam tak represívny, ako aj preventívny. Najmä ten druhý stráca na účinnosti uplynutím neprimeranej lehoty od vzniku porušenia k samotnému uloženiu sankcie. Preto v danom prípade s ohľadom na všetky individuálne okolnosti prípadu, najmä sledovanosť programu, vysielací čas, multiregionálny rozsah vysielania a tiež opakované porušenie tej istej povinnosti, najvyšší súd uplatnil pri rozhodovaní zásadu plnej jurisdikcie ktorú mu umožňuje § 250l ods. 2 v spojení s §§ 250j ods. 5 a 250i ods. 2 OSP a zmenil rozhodnutie správneho orgánu tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Pokiaľ ide o uloženie sankcie za porušenie § 20 ods. 5 zák. o vysielaní a retransmisii, Najvyšší súd SR sa tiež stotožnil so záverom odporcu, že v odvysielanom programe sa nepochybne nachádzali scény, pri ktorých bolo sexuálne správanie prezentované ako forma zábavy určená výhradne dospelým, v komunikácii zúčastnených sa vyskytoval napriek „vypípaniu" vulgárny jazyk a obscénne gestá. Keďže pre programy tohto obsahu vyžadoval JSO označenie „nevhodný pre maloletých" je zrejmé, že navrhovateľ nesprávne použil JSO a odporca postupoval správne keď ho za toto porušenie sankcionoval.

Odporca ako orgán verejnej správy dohliada na dodržiavanie právnych predpisov upravujúcich vysielanie a retransmisiu a vykonáva štátnu správu v oblasti vysielania a retransmisie v rozsahu vymedzenom zákonom č. 308/2000 Z. z.. Jeho prvoradým zákonným poslaním a teda aj prvoradou povinnosťou je presadzovať záujmy verejnosti. Ak pri plnení tejto povinnosti dospeje v záveru, že konaním monitorovaného subjektu došlo alebo dochádza k porušovaniu zákona je oprávnený podľa § 64 a nasl. zák. č. 308/2000 Z.z. uložiť sankciu.

V predmetnom prípade odporca uložil navrhovateľovi pokutu v súlade s § 64 ods. 1 písm. d) a § 67 ods. 3 písm. d) zák. č. 308/2000 Z.z. ktorý v znení účinnom v relevantnom čase umožňoval uložiť pokutu od 20 000 Sk do 2 000 000 Sk, vo výške 100 000Sk.

Navrhovateľ namietal aj v tejto časti nepreskúmateľnosť rozhodnutia nakoľko absentovali dôvody výšky uloženej pokuty, avšak odvolací súd dospel k záveru, že uloženie sankcie vo výške blízkej dolnej hranici sadzby t.j. jednej dvadsatiny zákonom stanovenej najvyššej sadzby nie je dôvodom na vyhovenie návrhu len pre formálny nedostatok dôvodov rozhodnutia vo vzťahu k výške sankcie, ak inak je dôvod na jej uloženie nepochybný.

Vzhľadom k tomu, že v tejto časti napadnuté rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom ako aj v súlade s poslaním odporcu definovaným v § 4 zákona č. 308/2000 Z. z., malo všetky požadované zákonné náležitosti (§ 47 zákona č. 71/1967 Zb.), bolo bez formálnych a logických nedostatkov, riadne odôvodnené

a vychádzalo z dostatočne zisteného skutkového stavu, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že toto ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

Navrhovateľ si náhradu trov konania neuplatnil a odporca nemá právo na ich náhradu preto bolo o trovách rozhodnuté tak, že účastníkom náhrada trov konania priznaná nebola.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

V Bratislave dňa 15. 2. 2007

NAJVYŠŠÍ SÚD Slovenskej republiky - 15 - BRATISLAVA

JUDr. Ivan R u m a n a , v.r.
predseda senátu

za správnosť vyhotovenia:
Augustiňáková